

Zemkopības ministrija

Republikas laukums 2, Rīga, LV-1981, tālr. 67027010, fakss 67027512, e-pasts pasts@zm.gov.lv, www.zm.gov.lv

Rīgā

22.05.2026	Nr. 3.3-3e/873/2026
Uz 25.04.2026	Nr. 11-2.3.1.1e-K/35-IP
30.04.2026	11-2.3.1.1e-K/38-IP
19.05.2026	3-3.5.4.1e/67

Latvijas Republikas Valsts kontrolei

Par revīzijas ziņojumu

Zemkopības ministrija iepazīnās ar ziņojumu par veikto lietderības revīziju “AS “Latvijas valsts meži” pārraudzības efektivitāte” un sniedz šādu viedokli:

Kopumā revīzijas ziņojums aptver visus aktuālos aspektus saistībā ar valsts meža zemju pārvaldību. Tomēr svarīgi ir katra jautājuma niansētie aspekti, kas ietekmē iespēju atrast piemērotu risinājumu. Attiecībā uz revīzijas īstenošanas laiku – ņemot vērā to, ka visi procesi tiek īstenoti atklātā veidā, revīzijas īstenošanas laikam nav tik lielas nozīmes. Revīzija vairāk atspoguļo viedokļu dažādību.

Meža nozares politikas plānošanas dokuments

Atbilstoši 2014.gada 2.decembra MK noteikumiem Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”, pamatnostādnes izstrādā, lai noteiktu **jaunus** vidēja termiņa attīstības virzienus nozaru politikās. Zemkopības ministrijas ieskatā ir pieļaujamas situācijas, kad nozarē nav formāli aktuālu politikas plānošanas dokumentu – tas nozīmē, ka netiek mainīts iepriekšējā politikas plānošanas dokumenta noteiktais virziens. Skaidri meža nozares attīstības principi ir noteikti Latvijas meža politikā. Iepriekšējo pamatnostādņu rezultāti demonstrē šo principu aktualitāti līdz ar to arī jaunais Pamatnostādņu projekts turpina virzību uz jau noteiktajiem mērķiem. Meža jomā lēmumu un darbības ietekme ir ilgtermiņa tāpēc vidēja termiņa plānošanas dokumenta principi tam neatbilst. Diskusijās par meža nozares pamatnostādņēm secināts, ka līdzšinējie politikas mērķi ir joprojām aktuāli, bet izaicinājums ir citu jomu uzstādītie mērķi un iespējamie risinājumi, it īpaši ES līmeņa regulētajās jomās, piemēram, klimata un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības mērķi. Pat gadījumos, kad tiek panākta vienošanās par attīstības virzienu, joprojām tiek uzturēta neskaidrība, dodot uzdevumus, kas apstiprināto attīstības virzienu apšaubā (piemērs – zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības sektora pasākumu plāns nacionālā enerģētikas un klimata plāna ietvarā).

Attiecībā uz meža nozares politikas plānošanas dokumentu ziņojumā tiek radīts iespaids, ka pastāv kāds unikāls risinājums, kas atrisinātu visas problēmas, tomēr realitātē katras jomas jautājumam ir sava specifika (saturs), mērogs, statuss un īstenošanas laika ietvars. Piemēram, bioloģiskās daudzveidības jomas regulējums skar ne tikai sauszemi, bet arī ūdeņus, klimata jomā zemes sektors skar arī citas zemes bez meža, līdz ar to meža nozares politikas plānošanas dokuments nevar atrisināt visu šo jomu problēmas pēc būtības.

Normatīvo aktu būtiskums un ietekme uz vidi

Ziņojumā tiek runāts par normatīvo aktu ietekmes būtiskumu uz vidi. Daži Zemkopības ministrijas virzītie normatīvie akti arī tiek pieminēti kā būtiski šajā nozīmē, lai gan nav skaidri kritēriji pēc kuriem šis būtiskums noteikts un ne visi no minētajiem normatīvajiem aktiem tiešām ir virzīti. Apgalvojums, ka virzīti grozījumi maksimāli pieļaujamajā ciršanas apjomā valsts mežos nav patiens un balstīts fakts. Vēršam uzmanību uz to, ka šāda ideja tika izteikta, bet grozījumu projekts netika sagatavots. Ziņojuma 48.atsaucē ir ietverta Valsts kontroles interpretācija par Zemkopības ministrijas vēstulē minēto, nevis fakts uz kuru balstīt apgalvojumu. Normatīvā akta izstrādes fakts ir projekts, kas iesniegts tiesību aktu portālā. Nav arī saprotams kāpēc šāda iniciatīva tiek vērtēta kā būtiska, ja ietekmes ziņā tā nav lielāka kā iepriekšējo piecu gadu periodā neizmantotais koksnes ieguves apjoms valsts mežos. Attiecībā uz stratēģisko ietekmes uz vidi īstenošanu – to regulē Ministru kabineta noteikumi Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Šajos noteikumos iet runa par plānošanas dokumentiem, nevis normatīvajiem aktiem. Noteikumu Nr. 157 punkts 2.1.1. neprasa veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu normatīvajam aktam tai skaitā likumprojektam. Šī nekoncekvence ietverta arī Satversmes tiesas spriedumā.

Informatīvie ziņojumi

Informatīvo ziņojumu tvērums bija plašāks kā tikai LVM saimnieciskā darbība - tie bija vērsti uz Latvijas uzņēmumu konkurētspējas izlīdzināšanu salīdzinājumā ar citu valstu līdzīgiem uzņēmumiem, ņemot vērā faktu, ka lielākā daļa no Latvijā saražotajiem koka izstrādājumiem tiek eksportēti. Līdz ar to informatīvajos ziņojumos izmantotā pieeja balstījās uz iespējamo informācijas salīdzinājumu ņemot vērā ierobežoto laika periodu, turklāt ne tikai Latvijas griezumā. Faktiski vienīgais rādītājs pēc kura bija iespējams novērtēt Latvijas uzņēmumu konkurences apstākļus salīdzinājumā ar citu valstu uzņēmumiem bija apaļo kokmateriālu iepirkuma cena.

Alternatīvie risinājumi faktiski tika izvērtēti jau kopš sākās sarakste starp iesaistītajiem uzņēmumiem. Visi šie risinājumi kopā ar citiem ziņojumā neminētiem jau tika noraidīti pirms Informatīvā ziņojuma izstrādes kā juridiski nekorekti vai ar praktiski identisku ekonomisko ietekmi un tiesiskajām sekām, attiecīgi fakts, ka šo alternatīvu neiekļaušana kalpo par pamatu secinājumam, ka tādējādi Ministru kabinetam ir sniegta nepilnvērtīga informācija, ir nepatiens. Informatīvajā ziņojumā tika piedāvāts korektākais tā brīža situācijas risinājums, kas tika izkristalizēts divu gadu laikā. Nav izprotams cik vēl alternatīvas cik gadu periodā bija nepieciešams izvērtēt Zemkopības ministrijai, lai izdarītu secinājumu, ka tikusi sniegta “pilnvērtīga informācija”. Ironiski, ka nospiedoši lielākajai daļai konstatēto problēmu arī šajā ziņojumā nav piedāvāts neviens ieteikums vai pareizāka rīcības alternatīva.

Ministru kabineta politiskā izšķiršanās, nosakot akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” ilgāka termiņa piegādes līgumos piemērojamo skujkoku zāģbaļķu cenošanas mehānismu, ir vērtējama kā valsts – kapitāla daļu turētāja – rīcība, īstenojot publiskās intereses. Šāda rīcība balstās valsts pienākumā sekmēt Latvijas koksnes produktu piegāžu ķēdes globālo konkurētspēju un tādu produktu piedāvājumu koksnes pirmapstrādes un tālākapstrādes rūpniecībai, kas veido uz tirgus principiem balstītu ilgtermiņa kopīgu ieguvumu.

Valsts kapitālsabiedrību pārvaldība īstenojama atbilstoši reālajai situācijai un pieprasa nepārtrauktu situācijas monitoringu. Ministru kabinetam ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums nodrošināt, ka publiskas personas kapitālsabiedrību resursi tiek izmantoti pamatoti un efektīvi, lai maksimāli veicinātu valsts saimnieciskās intereses. Valdībai ir jāspēj reaģēt uz dažādiem ekonomiskiem procesiem valstī, lai maksimāli nodrošinātu publiskas personas kapitālsabiedrību resursu pamatotu izmantošanu.

Ņemot vērā Latvijas Republikas Satversmes un Ministru kabineta iekārtas likuma regulējumu, Ministru kabinets īsteno izpildvaru plašā kompetencē un darbojas kā koleģiāla institūcija, kurā lēmumi tiek pieņemti kopīgi. Šīs kompetences ietvaros Ministru kabinets ir tiesīgs patstāvīgi izvērtēt tam iesniegtos priekšlikumus, noteikt to saturu un pieņemt galīgo lēmumu pēc saviem

ieskatiem. Ministru kabinetam, ievērojot valsts pārvaldes likumu un Ministru kabineta iekārtas likumu ir piešķirtas tiesības dot uzdevumus un rīkojumus jebkurai ministrijai, kas sasaistās ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1. panta 1. daļas 14. punktu, kas nosaka, ka Ministru kabinets attiecībā uz kapitālsabiedrību pārvaldību ir augstākā lēmējinstītūcija. Secīgi nepamatots ir viedoklis, ka Zemkopības ministrija, izpildot šo Ministru kabineta uzdevumu, ir pārkāpusi savas pilnvaras vai kompetenci, jo visā procesa gaitā nekāda veida iziešana ārpus Ministru kabineta dotā uzdevuma izpildes rāmja, nav konstatējama. Institucionālā hierarhija un lēmumu secība tikusi pilnībā ievērota.

Attiecībā uz kopīgo un atšķirīgo līgumiem, kas slēgti uz 3 gadiem un 5 gadiem, proti, tie tiek slēgti atšķirīgos procesos, bet abi līgumu veidi uzskatāmi par ilgāka termiņa līgumiem. Vienlaikus tiek pilnībā ignorēts fakts, ka abiem līgumu veidiem tika piemērots identisks indeksācijas mehānisms ar sākuma cenu, kas tika noteikta vienā un tajā pašā izsolē. Ņemot vērā, ka visa Informatīvā ziņojuma mērķis bija novērst cenas indeksācijas mehānisma nesekošanu un neatbilstību faktiskajai tā brīža cenai, tad neattiecināt Ministru kabineta lēmumu uz 5 gadiem slēgtajiem līgumiem būtu gan konkurences tiesību pārkāpums, gan pamats konstatēt nelikumīgu valsts atbalstu, jo netiktu vienlīdzīgi attiecināts uz visiem salīdzināmos apstākļos esošajiem tirgus dalībniekiem.

Atsauce uz jebkāda veida AS “Latvijas valsts mežu” ieņēmumu samazinājumu 2024. gadā par 37,07 miljoniem euro ir nekorekta. Nav pamata uzskatīt, ka 2023. gada beigās nepieņemot Ministru kabineta lēmumu pilnīgi visi uzņēmumi pilnā apmērā par nolīgto cenu visa gada garumā turpinātu līgumu izpildi. Ar daudz lielāku ticamību viens vai vairāki uzņēmumi varēja par 10% samazināt kopējo līgumu apjomu, ko jau virkne uzņēmumu izdarīja 2023. gadā, viens vai vairāki uzņēmumi varēja no līgumiem atteikties vispār, viens vai vairāki uzņēmumi varēja bankrotēt, Ministru kabinets cenas korekcijas lēmumu varēja pieņemt gada vidū, utt. Jebkura no šīm nenotikušajām, bet pilnībā iespējamām, varbūtībām tiešā veidā ietekmētu AS “Latvijas valsts meži” ieņēmumus. Kā informējusi Valsts kontrole - revīzijas ziņojuma secinājumiem ir jābūt balstītiem uz pietiekamiem un atbilstošiem revīzijas pierādījumiem, nevis uz hipotētiskām alternatīvām par iespējamu notikumu attīstību. Zemkopības ministrijas ieskatā ziņojumā ietvertais zaudējumu aprēķins šim kritērijam neatbilst, jo balstīts uz pieņēmumu, ka saimnieciskā darbība notiktu tieši pēc tādiem pašiem nosacījumiem kā gadījumā, ja netiktu pieņemts informatīvajā ziņojumā ietvertais risinājums. Ar informatīvajiem ziņojumiem ietekmētie uzņēmumi bija iesaistīti procesā, kurā tika meklēts risinājums, līdz ar to šobrīd nav iespējams precīzi pateikt kāda būtu šo uzņēmumu rīcība, ja jau sākotnēji tiktu noraidīts viņu ierosinājums meklēt risinājumu.

Attiecībā uz revīzijas ieteikumiem – kopumā ieteikumi atbilst secinājumiem un daļa no tiem jau šobrīd tiek īstenoti. Lielākais izaicinājums no ieteikumu īstenošanas pasākumiem vērtējams attiecībā uz būtiskuma novērtējumu normatīvo aktu iespējamai ietekmei uz vidi.

Lūdzu pievienot Zemkopības ministrijas viedokli revīzijas ziņojumam!

Valsts sekretāra p. i.

L. Jansone

Strūve, 29263844
normunds.struve@zm.gov.lv